Broj 16 Postanski tekući račun. (Conto corrente con la posta.) U Trstu, 19. aprila 1928. - God. VI. Pojedini broj 25 cent. God. VI.

„Istarska Riječ“ izlazi svakog četvrtka uveče. Dva puta mjesečno izdaje gospodarski prilog „Narodni Gospodar“. Pretplata za tuzemstvo iznaša 15·— lira na godinu, a za inozemstvo 25·— lira. Uredništvo i uprava lista: Trst (Trieste) — Via S. Francesco d'Assisi 20/I. Telefon: 11-57.

ISTARSKA RIJEČ

Tjednik za pouku, gospodarstvo i politiku istarskog naroda.

Oglasi stoje 3 lira za svaki centimetar visine u širini jednog stupca. Za višekratno uvrštenje daje se znatan popust. U malom oglasniku svaka riječ 40 cent. Dopisi se šalju uredništvu, a novac upravi. Nefrankirana se pisma ne primaju, a rukopisi se ne vraćaju.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. — Narodna poslovica.

Atentat na Nj. Vel. Kralja

Dne 12. o. mj. imao se je u Milanu svečano otvoriti veliki godišnji sajam (La Fiera di Milano). Da otvorenje bude što svečanije došao je toga dana u Milan Nj. Vel. Kralj Viktor Emanuel III. Došli su i nekoji ministri, te razne druge visoke ličnosti. Sajam se je imao otvoriti oko 10 sati ujutro. Već je sve bilo pripravno i kralj se je s velikom pratnjom u automobilu uputio sa stanice na sajmište. Po ulicama kuda je kralj imao proći sakupilo se je bilo mnogo naroda. Cijeli grad je čekao kralja, da ga pozdravi. Ulice su bile tako krcate, da su kordoni vojske imali posla da održe red. Najviše je naroda bilo na trgu Giulio Cesare, nedaleko od ulaza na sajmište.

Kralj se je približavao sajmištu polagano, jer je auto teškom mukom probijao svoj put kroz masu, koja je klicala oduševljeno. To je možda i sreća da kralj nije nastradao.

Kralj je sa pratnjom bio za nekih 7 minuta daleko od trga, kad li se zrakom razliježe strahovit prasak. Eksplozija. Medju narodom zavlada panika, vrisak i trčanje. U dnu trga, nedaleko od ulaza na sajmište eksplodirao je pakleni stroj. Pakleni stroj, to je neka vrst oveće bombe, koja je nabijena jakim praskavim materijalom, na primjer dinamitom. Udešena je na mašineriju, a može da eksplodira kada se hoće, jer ima na sebi neku vrst ure, koja se navije i po volji udesi eksplozija za taj i taj sat.

Pakleni stroj za atentat na kralja bio je postavljen u donji dio jednog velikog stupa za električnu rasvjetu. No oni, koji su ga postavili nisu računali, da će kralj eventualno zakasniti. Zato je stroj eksplodirao prije nego je kralj došao. Kralju se prema tome nije ništa dogodilo, ali je zato od ovog groznog atentata nastradalo mnogo gradjana, koji su tamo čekali na prolaz kralja. Od jake eksplozije razletio se je sav donji dio masivnog stupa. Komadi željeza, koji su se snažno raspršili zrakom ubili su 17, a ranili 40 osoba.

Trg «Giulio Cesare» pružao je jednu izvanredno žalosnu sliku. Prestrašena masa udarila je u zapomaganje i bježanje. Oko mjesta eksplozije slika je bila upravo grozna. Po raskopanom od eksplozije pločniku ležali su mrtvi i ranjeni. Krv. Rastrgana uda. Grozne rane. Jedan je vojnik ležao na jednoj strani s rasparanim trbuhom. Na drugoj jedna djevojčica bez glave. Bilo je par slučajeva da je poneka žrtva bila sva raskomadana. Jedan policijski agent, koji je prije bio nagnut na stup, sav je bio raznesen. Kako je eksplozija bila jaka neka svjedoči ovo: Nekih 60 metara daleko od stupa nalazi se jedna fontana. U toj udaljenoj fontani nadjeni su po eksploziji komadi ljudskog mesa, odijela itd.

I ako je panika u prvi momenat bila velika, ipak je sve brzo smireno, pa su odmah na mjesto grozne nesreće došli vatrogasci s nosiljkama, automobili crvenog križa itd. Najprije su pokupljeni mrtvi i ranjeni i odvezeni u mrtvačnice i bolnice. U tom su radu pomagali vojnici, milicijoneri i gradjanstvo, pa je sve išlo na brzu ruku i u redu.

Kako rekosmo kralj je bio još dosta daleko kad je pakleni stroj eksplodirao. To je velika sreća. Odmah je sa mjesta atentata poslan u susret kralju jedan kurir. Kralj je bio o svemu obavješten. On je ostao vrlo miran, samo se je na njegovom licu opazilo zgražanje nad groznim zločinom i žalost za nevinim žrtvama. Naredio je neka se proslijedi prama sajmištu uza sve to. Kad je došao tamo on je s najvećim mirom prisustvovao ceremoniji otvorenja sajma, samo je izrazio želju, da se ne drže govori, nego neka otvorenje bude kratko, u znak žalosti za žrtvama strašnog atentata.

Poslije otvorenja sajma kralj je naredio da ga voze u bolnicu, gdje su ležali ranjenici. On je obišao jednog po jednog. Bio je duboko potresen, a nekojima je rekao po koju riječ utjehe. Kad se je kralj vraćao iz bolnice po svim ga je ulicama čekala nepregledna masa naroda. On se je uputio u milanski kraljevski dvor. U 6 i pol na večer sakupilo se je pred dvorom ogromno mnoštvo naroda, koji je svom vladaru klicao i klicao, tako da se je kralj pokazao na balkonu. Narod je tako svom kralju izrazio svu svoju odanost i zgražanje nad nečuvenim zločinom.

Odmah po eksploziji došla je na trg Giulio Cesare policija i komisija za istragu. Stručnjaci su zaključili, da je pakleni stroj bio sakriven u donjem dosta širokom, teškom i praznom željeznom cilindru, koji je služio za ukras velikog stupa, na kom su električne sijalice. Nekih 5 centimetara od zemlje nalazila su se mala vratašca, široka oko 30 centimetara. Ta vratašca služe za spajanje električnih žica. Zločinci su metnuli kroz ta vratašca u prazan dio stupa pakleni stroj, koji je bio navijen za onu uru, kada je po odredjenom programu kralj morao onuda proći. Zločinci su zatim opet zatvorili vratašca, pa si niko nije ni mislio, da se u jednom običnom električnom stupu krije smrt. Bomba je eksplodirala u uskom i dobro zatvorenom prostoru, pa je zato njezin učinak bio još i gori. Eksplozija je bila tako jaka, da su se neki komadi željeza od raspršenog stupa zarili duboko u zidove bližnjih zgrada.

Po svemu se vidi, da je atentat majstorsko djelo. Sve je proračunano i dobro spremno, pa je jasno, da su zločinci opasni anarhisti. Do sada još nisu pronadjeni, ali se istraga strogo vodi. Pohapšeno je mnogo sumnjivih osoba, a izgleda, da je policija već dobila glavni trag, po kojemu će doći do pravih zločinaca. Policija u Milanu radi vrlo živo, a došli su tamo i nekoji visoki policijski funkcijoneri iz Rima. U Milan su došli i članovi posebnog tribunala za zaštitu države, da vode istragu, ne bi li se što prije pronašli oni, koji su prouzrokovali toliku krv i koji su krivi za tolike žrtve.

Po atentatu.

Vijest o atentatu raširila se ubrzo cijelom državom i svijetom. Sve je talijansko pučanstvo sa zgražanjem primilo tešku vijest. Po svim gradovima priredjene su odmah manifestacije, kojima se je dalo izraza odanosti i ljubavi do kralja. Naročito je vijest djelovala na rimsko gradjanstvo. Vijest je tamo bila primljena s radošću, da je kralj ostao živ, a sa žalošću zbog brojnih žrtava. U Rimu, a takodjer i po ostalim gradovima Italije, bile su izvješene zastave. Rim je u večer bio sav jako rasvjetljen.

Kako je obavješten on. Mussolini

O žalosnom dogodjaju obavijestila je on. Mussolinija milanska prefektura telefonskim putem. On se je odmah informirao o potankostima dogadjaja, o stanju ranjenika, te o obiteljima žrtava. Pozvao je zatim odmah u svoj kabinet državnog podsekretara u ministarstvu unutranjih poslova, načelnika policije, te on. Turatija. On. Mussolini je izdao potanke odredbe kako se ima u istrazi postupati. U Milan su bili poslani najbolji nadzornici generalnog ravnateljstva za javnu sigurnost. Pojedini prefekti i politički tajnici u državi dobili su takodjer od on. Mussolinija brze upute, kako imaju postupati i što im je činiti, da se istraga što uspješnije provede i da se svuda održi mir, red i disciplina, kako se ne bi prekidao rad naroda.

Odmah iza kako je obavješten o dogodjaju, on. Mussolini je uputio kralju u Milan jedan telegram slijedećeg sadržaja: «Nj. Vel. kralju u Milanu. Potresena duša sve nacije klanja se u ovom trenutku s još većom odanošću Vašem Veličanstvu. Ritam rada u Milanu i potpuna disciplina naroda sačuvati će se i nadalje u slavu dinastije i za veličinu domovine. Molim Vaše Veličanstvo, da primi izraze mojeg najdubljeg poštovanja. Mussolini.

Osim toga je on. Mussolini poslao jedan telegram milanskom podestatu. Taj telegram glasi: «Izručite u moje ime nedužnim žrtvama, koje su pale od zločina barbarskog protufašizma, moj pozdrav, a ranjenima, moje dobre želje. Uvjeren sam, da će ponosni i fašistički Milan odgovoriti na činove preostalih zločinaca s usklikom još veće vjere u budućnost nacije i režima. Neprijatelji neće pobijediti. Mussolini».

Papa i dogodjaj.

U Vatikan je vijest o groznom atentatu došla još prije podne izravno iz Milana. Državni tajnik Svete Stolice kardinal Gaspari odmah je o tome obavijestio Papu. Vijest je na Papu učinila dubok utisak. Poznato je na ime, da Papa goji, usprkos rezerviranosti, koju mu nalaže njegov položaj, do kralja Viktora Emanuela poštovanje i iskrenu simpatiju.

Kralj se vraća u Rim.

Njeg. Vel. kralj Viktor Emanuel III. vratio se je iz Milana u Rim dne 14. o. mj. oko 10 sati ujutro. Rim je kralju, koji je izbjegao smrti, priredio vrlo svečan doček. Sve je rimsko pučanstvo došlo na ulice, kuda je kralj imao proći. Na stanici su kralja dočekali on. Mussolini i mnogi ministri te drugi odličnici. Došla je da čeka kralja i Njez. Vel. kraljica Jelena sa kćerkama Princezama Jolandom i Mafaldom, te s Princom Filipom Hesenskim. U odredjeni sat došao je u stanicu kraljevski voz, a kad je kralj sišao, najprije je pozdravio kraljicu i on. Mussolinija. Već se na stanici orilo klicanje, a kad je kralj automobilom prolazio sa stanice u Kvirinal, more naroda davalo je glasno oduška svojoj radosti. Kralj je sa svojom pratnjom ušao u dvor, a pred dvorom se je sakupio cijeli Rim, da aklamira svog kralja. Kralj se je par puta u krugu svojih pokazao na balkonu, srdačno pozdravljajući narod. Računa se, da je tom prigodom bilo pred dvorom oko 100,000 ljudi. Pogled na tu masu, koja je vikala i mahala kralju, morao je biti veličanstven.

Pogreb milanskih žrtava.

Dne 14. o. mj. u Milanu su na najsvečaniji način pokopane nevine žrtve užasnog atentata. Pogreb je bio jedna žalosna manifestacija, u kojoj je učestvovao cijeli Milan, koji je pred dva dana klicao i manifestirao kralju. Po ulicama, kuda je imao sprovod da prodje, nakrcao se narod tako, da se je vojska morala postrojiti u kordone, da se održi red. Sve trgovine u gradu bile su u znak žalosti zatvorene, a sa zgrada su vijale zastave na pol stijega. U tvornicama je, u znak žalosti, rad završen u podne. Trg pred katedralom i sve bližnje ulice pružale su prizor, kakvog se u Milanu još nije vidjelo. U katedrali su bili poredani lijesovi sa žrtvama. Na ceremoniju so došli ministri on. Fedele i on. Belluzzo, koji su zastupali on. Mussolinija. Za njima su se redali neizbrojni visoki dostojanstvenici, generali, poslanici, senatori itd. Kralja je zastupao podpukovnik aeronautike Beltrami. — Mrtvačke ceremonije je obavio kardinal Tosi. Za vrijeme blagoslova bilo je čuti tužno jecanje rodjaka onih, koji su pali.

Kad su ceremonije završene, vojnici su iz hrama odnijeli na ramenima svih 17 lijesova. Kad se sprovod pred crkvom razvrstavao, mnogima su se oči orosile. Najprije su izneseni lijesovi dvaju vojnika, pa onda lijes jednog policijskog agenta, a zatim su slijedila tri lijesa, u kojima su ležala tri djeteta od 3, 5 i 8 godina. Sprovod je bio vrlo žalostan, ali i vrlo veličanstven. Na svim je lijesovima bilo mnogo vijenaca, a naročito su bili lijepi vijenci Nj. Vel. Kralja, Kraljice, on. Mussolinija i milanskog podeštata. Sprovod je krenuo kroz ulice, koje su bile pune naroda, a sa svih prozora je padala na žrtve kiša cvijeća. U ulici Dante su se prigodom pogreba dogodila dva mala incidenta: s nekoga balkona je pao na cestu jedan čovjek, dok se je s drugoga otkinuo komad ograde. Sprovod je išao do groblja Musocco, gdje su žrtve pokopane ili ostavljene u mrtvačnici, dok se ne prevezu u druga groblja po želji rodjaka.

Za obitelji nedužnih žrtava

Odmah po atentatu u Milanu je sakupljeno više od pol milijuna lira za obitelji nedužnih žrtava i za ranjenike. Ta svota uvijek raste. Isto tako odredjeno je do sada već oko 200 hiljada lira kao nagrada onome, koji bi pronašao atentatore.

Utisak po atentatu u državi

Vijest o atentatu učinila je, kako rekosmo, i u državi i vani dubok utisak. To se najbolje vidi iz novina, koje su o atentatu pisale opširno, s velikim ogorčenjem na nepoznate zločince. Gotovo sve talijanske novine saglasne su, da je to djelo protifašista, koji su atentatom htjeli štetiti novom fašističkom redu u državi. Atentat je dugo spreman i dobro organiziran. I po tome se vidi, da se iza njega krije jedna grupa nepopravljivih elemenata, koji ne mogu da se sprijatelje s novim redom stvari. Ti neprijatelji fašizma htjedoše maknuti kralja, koji sa zadovoljstvom sudjeluje u fašističkom životu Italije. — Naročito je oštar i odriješit članak o atentatu napisao u «Popolo d'Italia» Arnaldo Mussolini, brat on. Mussolinija. On kaže, da je atentat na kralja očiti atentat na fašizam, no neprijatelji se varaju, ako misle, da će išta postići na taj način.

Utisak u inozemstvu

Vijest o atentatu još je istoga dana raširena po svem svijetu. Sve su novine svijeta o tome pisale, tumačeći na razne načine dogodjaj. Gotovo jednoglasno sve su novine osudile ovaj teroristički način atentata, zgražajući se nad zločincima, koji su uzrokovali smrt tolikih osoba. Sa svih strana svijeta, iz Francuske, Amerike, Engleske, Madžarske, Španjolske i drugih država stigli su rimskoj vladi i kralju telegrami, kojima pojedine vlade izrazuju radost, da je kralj spasen i žalost za brojnim žrtvama. Dne 13. o. mj. posjetio je beogradskog talijanskog poslanika Bodrera zamjenik jugoslovenskog ministra vanjskih poslova te mu je izrazio zadovoljstvo, što atentat nije uspio. Istovremeno je jugoslovenski poslanik u Rimu Rakić dobio telegrafski nalog, neka čestita u ime jugoslovenske vlade on. Mussoliniju, da je kralj Viktor Emanuel ostao netaknut.

Trst i Istra po atentatu.

Prve kratke vijesti o atentatu raširile su se u Trstu popodne dne 12. o. mj. U večer su novine donijele točnije podatke. U svim slojevima pučanstva grozni je zločin proizveo poseban utisak. Narod se je po ulicama kupio u masama, a poslije su se te mase sakupile na «Piazza Unità», gdje je priredjena manifestacija. Tom je prigodom održao jedan govor pokrajinski fašistički tajnik inž. Cobolli. Sakupljeni je narod klicao, a poslije je priredjen ophod po gradu. Po ulicama su svirale tri glazbe, sve zgrade izvjesile su zastave, a u večer je priredjena rasvjeta.

Time je Trst izrazio svoju odanost kralju i svoju žalost za žrtve groznog zločina.

Dne 16. o. mj. vršio se je u tršćanskoj crkvi Sv. Antona novoga svečani «Te Deum» u zahvalu Bogu, što je kralja spasio od smrti. Pobožnosti su prisustvovale sve tršćanske ličnosti, konzulski zbor, razne organizacije, škole i mnogo gradjanstva. Izmedju ostalih bio je u crkvi i naš poslanik dr. Josip Wilfan. Službu je obavio sam biskup dr. Fogar uz azistencu triju župnika i svega kaptola stolne crkve Sv. Justa.

Čim je raširena vijest o atentatu, i po istarskim su gradovima priredjene manifestacije, a zatim su u crkvama pjevani «Te Deumi» uz prisustvovanje vlasti i naroda.

Dr. Josip Wilfan kod prefekta.

Naš poslanik g. dr. Wilfan posjetio je prošlje nedjelje dne 15. o. mj. prefekta tršćanske pokrajine comm. Fornaciari, pa mu je u svoje ime, te u ime svojih izbornika izrazio radost što atentat na Nj. Vel. Kralja nije uspio, i žalost za brojnim žrtvama groznog zločina.

Domaće novosti

Amerika — čemerika!

Zagrebački tjednik «Narodno kolo» donaša slijedeći članak:

Naš narod hrpimice se seli u Ameriku, ostavljajuć svoju rodjenu grudu, ognjište i porodicu. Seli se, što no se kaže: trbuhom za kruhom, ali iz toga bude često i veliko zlo, koje ga još više upropašćava, jer se pred svoj odlazak ne samo zadužuje, već ostavlja porodicu bez radne snage i tako slabi privrednu sposobnost svog očinskog doma.

Danas naš narod najviše hrli u Kanadu i Argentinu, a sve u nadi, da će se ondje domoći obilne zarade i nešta privrediti za crne dane. Ali u Americi već odavna nisu one prilike za zaradu, kako je to bilo nekoć. Svuda se dnevno snizuju radničke plaće, a broj radništva po raznim poduzećima smanjuje se tako da ih imade sva sila nezaposlenih. Rudarska poduzeća u kojima je baš zaposlena većina naših iseljenika, pravi su pakao za iseljenika. Kakove su prilike najsjajnije pokazuje činjenica, da su one dovele do štrajka radništva, koji još uvijek traje.

Mnogi i mnogi američki pisci, koji proučavaju radničke prilike, u svojim se člancima naročito obaziru na iseljenike, pa vele, da takovih primjera bijede, ljudskog siromaštva i poniženja, nigdje nisu vidjeli, kao u predgradjima Pittsburga. A sad dolazi još teže. Nedavno su u Ohiu, Pensilvaniji i West Virginiji doveli vlasnici rudnika 200 hiljada crnaca u svoje rudokope, koji istiskuju naše rudare, jer su jeftiniji. Nezaposlenost stalno raste u svim krajevima Amerike, pa su zato gotovo dnevice i niže radničke plaće. U newyorškim tvornicama spao je u posljednje vrijeme broj radnika za dvadeset hiljada. U okrugu Passaica ima 22 hiljade, a u Bostonu 50 hiljada radnika bez zarade. No i oni, koji su zaposleni zaradjuju slabo. U Americi sada 16 milijuna radnika zaradjuje tjedno jedva po 25 dolara. Oko 30 milijuna radnika zaradjuje od 25 do 30 dolara tjedno. Kako je u Saveznim Državama, tako je i u Kanadi, a najgore u Argentini.

Pisac ovih redaka primio je ovih dana pismo iz Argentine u kojem mu se prijatelj, koji se onamo iselio, jada sa slijedećim riječima:

Još uvijek iz domovine dolazi ovamo u Argentinu sva sila naših ljudi, koji ni u snu ne slute šta ih ovdje čeka. Žao nam je tih ljudi a da i drugi ne stradaju, trebale bi vlasti kod kuće sve on

...važeti, da ih odvrate od zlokobne naseljeničke iseljivanja. Ovdje su tisuće i tisuće ljudi bez posla, a najgore stradaju naši. Nas ne upotrebljavaju za drugo, nego za rad na prugama, gdje se mora mučno raditi za jedan i pol pesetu. Koliko i koliko imade sirotinje, koja pješači po stotinu kilometara, jer nema novaca za željeznicu, da si potraži zarade, koje ne nalazi. Naročiti nesretnici su oni novajlije, koje u svoje ruke dobiju agenti, kojima plaćaju i zadnju paru, da im pribave zaradu. Ti bezdušnici šalju ih i po tisuću kilometara daleko, a kad dodju onamo, rade dva ili tri dana i opet su na cesti. A kamo tada bez novca i bez znanja jezika? U tvornicama se uopće ne može dobiti posla. Ponešta je bolje za obrtnike, jer više zaradjuju, ali ni oni nemaju stalnog posla. Šta u jednom mjesecu zarade, potroše u slijedećim za hranu i stan, kad su bez zarade. A koliko ih je, koji spavaju pod vedrim nebom, dok ne padnu u ruke policije, koja onda postupa s njima kao sa skitnicama. Sila ih imade, koji su ovdje tjedan, dva, a onda već gledaju, kako bi im se posrećilo, da se vrate u našu milu domovinu. Ti siromani uzdišu da bi bar u jednoj godini privredili novac za povratak u domovinu. Ovih dana, kada je odavle odlazio jugoslovenski parobrod «Iskra» za Dubrovnik, uspjelo je nekima, da su bili primljeni na brod kao radnici. Istina, imade ovdje naših ljudi, koji godinama već ovdje boravé i lijepo su zaradili, a još uvijek zaradjuju, no ti nas ne poznavaju, jer su već zatajili svoju domovinu. I ovo nekoliko redaka neka bude dosta za opomenu, jer, kad bi htjeli potanko opisivati argentinske prilike i zdvojni život ovdje, ne bi dostojala ni čitava knjiga.»

† PETAR BURIĆ.

Pri zaključku lista stigla nam je iz Baderne jedna osobito žalosna vijest: umro je naš dobar prijatelj, ugledan i vrlo poštovan tamošnji posjednik i trgovac Petar Burić. Ta nam je vijest došla nenadano, jer pokojnik nije bio mnogo star, bile su mu istom 54 godine, a bio je još čvrst i zdrav. Naglo je obolio i umro. — Onako, kako je nas njegova smrt potresla, potresti će i sve one, koji su ga poznali. A bio je poznat na daleko, po svoj Istri, kao čovjek osobitih kvaliteta. Bio je uzoran gospodar i pošten trgovac. Stekao si je samo svojim trudom lijepo imanje. Isticao se je čvrstim i nepromjenjivim karakterom. Ostao je uvijek, do svoje smrti, vjeran starim idealima, za koje se je zalagao svom dušom i svim svojim močima. U nacijonalnom pogledu bio je bez najmanje ljage. Uvijek se je isticao i izvrgavao za opće narodno dobro. Zbog toga je koješta pretrpio, ali se zato nije nikada tužio, jer je znao, da je sve zbog dužnosti. — Bio je osobito poznat zbog svoje energije i strogosti. Svakom njegovom riječju i činom izražavao je ta svoja svojstva. Bio je strog sudac za druge, ali i sam za se, pa su ga zato i «osudjeni» poštovali.

Njegova je smrt naročito velik gubitak za Poreštinu. On je u svom kraju učinio mnogo dobra, uvijek je pomagao kako je bolje mogao našeg siromašnog seljaka. On je bio vanredno inteligentan čovjek, imao je znanja iz svih područja, jer je mnogo čitao i učio, pa je tu svoju inteligencu i znanje rabio da pomogne svom bližnjemu. Znao je dobro da piše, pa je svojim vještim perom saradjivao u raznim novinama, a naročito je mnogo radio za «Istarsku Riječ», u kojoj je pisao o svim pitanjima svog kraja i tamošnjeg naroda. Bio je u svoje vrijeme općinskim savjetnikom u Poreču, a do svoje smrti predsjednikom «Društva za štednju i zajmove» u Baderni.

Pokojnik je ostavio ožalošćenu suprugu Terezu, sina Peru, doktora prava, kćeri: Mariju udatu Sekulić, Milenu udatu Basdolović, Olgu udatu Banko, te Ester i Nadu. Prijateljskoj obitelji izražujemo u velikoj žalosti naše iskreno saučešće, a dragom pokojniku neka je laka crna istarska zemlja. Svi oni, koji su Petra Burića poznali i voljeli, sjećati će se njega uvijek.

Radetićeva knjiga pripovijesti
«KAD SE UŽGE MLADA KRV»
stoji samo 3 lire i pedeset centezima

Prefekt Cavalieri ostavio je Istru. Dosadanji istarski prefekt Comm. Cavalieri premješten je u Videm. On je pred nekoliko dana otišao iz Pule, a prije toga je poslao svim pokrajinskim vlastima i raprezentancama jedan pismeni oproštajni pozdrav. U toj okružnici Comm. Cavalieri kaže: «Ostavljam pokrajinu, koju sam imao čast upravljati kroz 18 mjeseci, sa savješću da nisam ništa propustio vršeći svoju dužnost. Mnogo smo toga zajedno učinili: uredili smo bilance javnih poduzeća; premedili smo na nacijonalnu bazu agrarni kredit; odstranili smo netalijanske svećenike i uništili zadnje protunacijonalne namjere, ma bile koliko vješto maskirane; ojačali smo istitucije vojne i ekonomske; izveli smo mnoge javne radove. Doskora će biti uredjen i projekt za gradnju velikog istarskog vodovoda. Mnogo toga još treba učiniti, jer su velike potrebe Istre, jer je pod fašističkim režimom svaki dosegnuti cilj jedna polazna točka za daljnje ciljeve. Vaša savjest dužnosti, Vaša vjernost režimu, Vaša ljubav za rodoljubnu i radinu Zemlju Istru garancija su da će svi ciljevi biti dosegnuti. To Vam je moja čestitka. Vlastima, raprezentancama i gradjanstvu šaljem moj iskreni pozdrav, a svima zahvaljujem za uljudnu i korisnu saradnju.»

On. Rossoni u Trstu. Prošle nedjelje dne 15. o. mj. vršio se je u Trstu III. pokrajinski kongres sindakata. Tom je prilikom došao u Trst vodja sveg talijanskog sindakalizma on. Edmondo Rossoni, koji je bio vrlo svečano dočekan i pozdravljen. U kazalištu «Rossetti» bio je sazvan jedan zbor svih članova raznih sindakata. Na tom je zboru on. Rossoni izrekao jedan veliki govor, u kojemu je prikazao važnost i razvoj korporativne ideje, dužnosti radnika u dizanju države i fašizma itd. Prije svog dolaska u Trst on. Rossoni je govorio u Gorici, a iz Trsta je otišao u Nabrežinu, gdje je posjetio kamenolome i tamošnje radnike, a onda je proslijedio za Rim.

Sniženje kamata na agrarni kredit. Sekcija zavoda «Credito Agrario dell'Istituto Federale» odlučila je sniziti kamatnjak za agrarne kredite i to za kredite koji će biti upotrebljeni za poljodjelske zgrade na 5½%, a za kredite, koji će biti upotrebljeni za miljoraciju zemlje na 5%. To sniženje vrijediti će za sve zajmove, koji će biti podjeljeni poslije 10. aprila. Sniženje vrijedi i za stare zajmove, ako se mjenice obnove poslije 10. aprila.

Ispit usposobljenja za drugorodne učitelje. — Ministar prosvjete je pred nekoliko dana uputio tršćanskom školskom proveditoru jedno pismo, kojim mu daje neka nova razjašnjenja k dekretu od 22. novembra 1925. br. 2191. Ministar kaže, da će od sada unapred moći pristupati k ispitu usposobljenja za obuku u talijanskom jeziku i oni drugorodni učitelji, koji su prije zbog nepoznavanja talijanskog jezika bili suspendirani. Razumije se, kaže ministar, da ne će moći pristupiti ispitu oni učitelji, koji su bili otpušteni ne samo zbog nepoznavanja jezika, nego i zbog slabog političkog ponašanja. Kr. zakonski dekret 22. XI. 1925. br. 2191. — Drugo oni učitelji, koji su bili već suspendirani zbog nepoznavanja jezika, a koji na ispitu uspiju, bit će opet primljeni u službu. No, ne će im se brojiti u godine službe ono vrijeme od prvog otpusta do ponovnog primanja u službu, to jest ono vrijeme kad nisu službovali.

Novi jugoslovenski konzul u Trstu. Jugoslovenski kralj Aleksandar potpisao je pred nekoliko dana jedan opširan ukaz o premještajima, imenovanjima i penzioniranju mnogih diplomatskih viših činovnika. Tako je dosadanji tršćanski generalni konzul g. Savić imenovan poslanikom u Moskvi i penzioniran, a na njegovo je mjesto, generalnim konzulom u Trstu, imenovan g. Momčilo Jurišić, koji je do sada službovao kao savjetnik jugoslovenskog poslanstva u Madridu.

Porez na koze. Ministarstvo financija je razposlalo podredjenim vlastima jednu okružnicu, kojom je rastumačeno ko sve mora plaćati porez na koze. Okružnica kaže, da se mora plaćati porez na one koze, koje pasu po šumama i grmlju. Taj je porez odredjen zato, i zato je tako visok, jer vlada želi da bi se što manje koza gojilo na takav način. Koze, koje se tako goje, na škodu su narodnom gospodarstvu, jer uništavaju šumu. Na koze, koje se goje u stajama, ili pasu po livadama i pašnicima, (koje nisu pokrajinske šumske vlasti stavile pod poseban nadzor), ne plaća se poreza.

Dan cvijeća za pobijanje tuberkuloze. Predsjednik vlade on. Mussolini jednom je okružnicom naredio svim prefektima u državi neka organiziraju «Dan cvijeća» u svrhu sabiranja milodara za pobijanje tuberkuloze (sušice). On. Mussolini želi, da bi se takav dan svetkovao svake godine, a čisti dobitak da bi se upotrebljavao za potpomaganje zdravstvenih ustanova.

Američka ratna ladja u tršćanskoj luci. Dne 12. o. mj. prispjela je u tršćansku luku američka ratna ladja «Detroit». Ta je ladja (pod zapovjedništvom admirala Burragea) posjetila nekoje jugoslovenske luke i Brione.

Učitelji iz Ascoli Piceno u Zadru. Dne 10. o. mj. došla je u Zadar jedna velika grupa učitelja iz pokrajine Ascoli Piceno. Tamo su bili svečano dočekani od vlasti i kolega.

Pazin i elektrika. Pazinski municipij javlja svim gradjanima, da će centrala za gas acetilen raditi samo do 31. maja. Poslije toga dana morati će svi da provide svoje kuće elektrikom, koja je u Pazinu pred malo vremena uvedena.

Grozna smrt jednog djeteta. — Groznu je smrt imala mala Marija Lazar, od 4 godine, iz Dekani. Ona je nekom nesrećom povukla na se samovar (špiritijeru), koji je na stolu gorio. Samovar se je izlio po maloj, špirit je planuo, i doskora je Marija bila živa baklja. Majka, koja je dotrčala na vrisak, zgrabila je malu i zamotala je, da ugasi plamen. No, Marija je već bila sva jedna rana, a kad su je dovezli u bolnicu, ona je odmah preminula.

Zar još nisi naručio Radetićevu knjigu pripovijesti

«KAD SE UŽGE MLADA KRV»?

DOPISI

IZ RIJEKE.

Zaklela se zemlja raju, da se svako tajne znaju. - Hohštapleri. - Kralj Afganistana. Vrijeme je novac, ali žena je više od novca. One iri.

Čovjeku stane pamet, kad pomisli, čime se svega hvataju neki nesretnjaci samo da mogu udovoljiti svojoj strasti i pohlepi za novcem. Evo vam primjer:

Vi svi znate, da se dandanas ne može redovitim putem tako lahko u Ameriku. Ona velika zemlja i sama je prenatrpana sa svojim nezaposlenim i milijama, pa ne će, da joj se u njezine granice useljavaju i drugi nepozvani i neželjeni gosti. I kad bi čovjek imao u tudjini kakav posao, gdje bi ga čekala korica kruha, teško bi mogao do njega, jer se u sadašnje vrijeme putnice ne dobivaju lako. Što sad? Čovjek od reda i koji zna, da glavom o zid ne koristi, rekao bi: E, pa dušu u se, a struljen spasen!

Medjutim ima ih, kojima napast ne da mira, već ih neprestano potiče, da se posluže kakvom stranputicom. I kad ne bi oni sami došli na tu misao, nadje se uvijek kogod, te im je prišapne i ne pusti ih, dok ih ne zavede na kakav klizav put.

Nedavno su baš ovdje na Rijeci ušli u trag jednoj strahovitoj organizaciji, koja se je bavila tajnim prevaženjem iseljenika u zemlje preko oceana. U toj organizaciji nalazilo se po nekoliko delija iz najpoznatijih lučkih gradova: Napulja, Bari, Genove, Trsta itd. A kako i na Rijeci ima svega i svašta, tako je ovdje i ta organizacija imala svoje ljude. Kako se doznaje, svi su ti poštenjakovići bili podijeljeni u grupe, od kojih je svaka imala svoj odredjeni posao. U jednoj grupi bili su agenti koji su razasuti po raznim mjestima imali nalog, da uokolo njuškaju i na odicu hvataju one ribice ljude, kojima se probijet tudjine i njezinih zlatnih brda, o kojima oni lukavi agenti pričaju prava čuda. Tko želi onamo prijeko mora, nema nego da spremi šesnaest tisuća lira, da ih preda agentima, pa će sve biti u redu.

Šapći danas, šapći sjutra — meka je slatka, udica tanka, i mnogo mnoga se ribica ljuda uhvati i isplati agentu traženih 16.000 lira.

Pošto bi ovako agenti svršili svoj nečisti posao, i skupili kojih pedesetak takovih ljudih ribica, izronila bi iz mraka druga grupa, koja ima da te tajne putnike dočeka i porazmjesti po raznim kućama, gdje će oni ostati posakriveni do odlaska parobroda. Treća grupa ima da pripravi falsificirane putnice i da udesi sve potrebito kako će se tajni putnici moći neopaženo da ukrcaju. To sve u tajnom sporazumu s četvrtom grupom, koja se nalazi na dotičnom parobrodu. Ta se četvrta grupa sastoji od mornara, ložača i drugog osoblja koja ima da za tajne putnike priredi skrovišta, gdje će oni moći nevidjeni do provedu sve vrijeme, što bude parobrod na putu. I to ide sve tako, dok bilo kojim načinom ne dodje djelo na vidjelo. Najprije dodje policiji u ruke jedna nit, za ovom druga pa treća, dok se od svih tih niti ne napravi mreža, u koju najzada kao miševi u stupicu padu svi oni poštenjakovići od prvoga do posljednjega. Oni svrše u tamnici, a s njima i oni bijednici, koji su još prije zapali u njihove mreže. Vi pitate: a onih 16.000 lira? Odu, brate, kao da ih je more progutalo!

Oj, crna pameti, nigdje te ne bilo!

Nema sumnje, da je hohštaplerija danas poplavila svijet. Što je to hohštaplerija? Hohštaplerija je masa ljudi, koji pripovijedaju čudesa o sebi, o svojim uglednim i uplivnim rodjacima, o nekim bajoslovnim posjedima i o momentanoj neprilici, u kojoj se nalaze, pa mole, da im se posudi ili dade na mjenicu toliko i toliko tisuća franaka ili lira. I uvijek se nadje dobrijana, koji im dadu, to lakše, što su hohštapleri obično fino odjeveni s finim rukavicama i još s finijim svilenim čarapama, i to zato, što znadu, da onogi do-

---

P O D L I S T A K

Izgubljeni

(Kad su brodolomci s parobroda «Floride» stigli u «selo», teta Joša povela je Doru u svoju kabinu, gdje ju je upozorila na jednu veliku opasnost, koja joj prijeti. Zapovjedniku Forbu umrla je naime žena, i on će zacijelo tražiti, da ona, Dora, podje za nj. Najbolje bilo bi, veli teta Joša, da se Dora odmah vjenča s Barizonom. Dora reče, da je to nemoguće, jer Barizon ima da raščisti neku drugu stvar... Dok su one razgovarale, zapovjednik Forb uze Barizona i povede ga u svoju kabinu. Forb je već prije govorio s Tompsonom, koji mu je izbrbljao tko je i što je Wiliam Barizon.)

(Nastavak 16.)

Kad stigoše u kabinu ponudi zapovjednik Forb Barizonu pića.

— Izaberite sebi sami — reče pokazavši mu nekoliko staklenica s raznim etiketama. Prošli mjesec donio nam je neki parobrod svakojakih likera, imat ćemo toga do kraja našeg života. Ako izvolite piva, ima ga dosta u ledenici.

Barizon pokaza na butiljku s vinom.

— Evo izvolite! Ja pak volim rakiju. Mislio sam, da će i vama, kao časniku mornarice bolje prijati.

— Što ja znam, odgovori Barizon, nigdje ne stoji napisano, da časnici mornarice ne mogu biti bez čistog alkohola...

— Oh, nisam htio da vas vrijedjam — ja sam se samo našalio... Nego — oprostite, da vas nešto pitam. Vi časnici ratne mornarice imate na vašim ladjama svak svoju posebnu službu. Koja je vaša struka? Dali plovidba? brodogradnja? podmornice?

Da vam pravo kažem, odgovori smiješeći se Barizon, kod časnika ratne mornarice nije podjelba pojedinih struka onako odmjerena kao kod nekih drugih preduzeća i organizacija. Štaviše, časniku je ratne mornarice upravo potrebno da zna sve, što zasijeca u njegovo zvanje.

— Razumijem, ali time nije rečeno, da i medju vama nema ljudi, koji su se bolje usavršili u struci, što ih više zanima. Eno vam na priliku podmornice: za takovu plovidbu treba ipak ljudi posebnog stručnog znanja.

— Podmornica ima razmjerno još dosta malo, pa nema mnogo mornara, što se njima bave. Što je pak do mene, imam da zahvalim slučaju, te sam se donekle i u tome usavršio.

Forb se bolje namjesti na svojoj stolici. Lice mu je u taj mah izražavalo neko duboko zadovoljstvo.

— Nikad bolje, usklikne veselo. Nego, zaista, gospodine Barizone, hoćete li mi vjerovati, da mi nekako izvanredno čudno izgleda ono vaše malene društvo, s kojim ste ovamo doplovili...

— Zbilja?

— Jest, duše mi! Izvolite li cigaru? Zaista je čudno to vaše društvo! Jedan časnik ratne mornarice, jedan nadzornik policije i jedna mlada djevojka! Zar vam se to ne čini malo neobično? Ne mislim ja time reći, da izmedju mladih djevojaka i časnika ratne mornarice ne može biti osjećaja medjusobne simpatije, naprotiv, ali onaj nadzornik policije? Kakva posla ima on tuda?

— Mislim, da je imao nalog, da iz Portorika povede u Njujork nekog uapšenika, reče Barizon ne trenuvši okom i zapaljujući cigaru.

— Uapšenika? Hm! Šteta, te nam ga nije doveo ovamo! U Sargaškom moru ne postoje nikakvi zakoni: ni božji ni ljudski. A tko je ona djevojka, što je s vama?

— Ono je gospodjica Dora Lavrence, kći poznatog milijunaša Lavrenca, koji upravo sada dogradjuje nekakvu željezničku prugu u Portoriku. Pošto se gospodjica Lavrence nekoliko vremena zadržala kod oca, ukrcala se na parobrod, koji je imao da je preveze u Njujork, kad

Forb sjevne očima:

— Lavrence! Lavrence! Ona da je kći poznatog Lavrenca! Ta to nije moguće! Ja sam još nedavno čitao o njemu u nekim novinama, što sam ih našao u nekom parobrodu. Tu je on prikazan kao vrlo ugledan poduzetnik i vlasnik raznih željezničkih pruga. Prema tome gospodjica Dora bila bi izvrstan zalogaj za čovjeka, koji se nalazi, kako se ono veli, na slabim vodama.

Barizonu se zgrčiše usne u nervozan smiješak:

— Milije bi mi bilo, da u našem razgovoru ostavimo gospodjicu Doru po strani. Recite vi meni radije, kada i kako ćemo da se odavle izvučemo?

Forb digne čašu i za čas se zagleda u njeno kristalno dno.

— Tome sam se pitanju i nadao, gospodine Barizone, reče on zamišljeno. Pravo reći, ja sam vas i doveo ovamo u svrhu da mi to pitanje postavite. Znajte, dakle, da vi ne ćete moći da kročite odavle pri-

brijani vjeruju mnogo više tim rukavicama negoli golim žuljevitim rukama.

Kadgod se dogadja, da zbog tih holstaplera stradaju i drugi elegantni, ali u glavnome dosta čestiti ljudi. Tako se nedavno dogodilo i onome kralju iz Afganistana, koji se već nekoliko mjeseci nalazi u Evropi. Posjetio je Rim, Pariz, Berlin, London i razne druge velike gradove. Vozio se u automobilima, letio u aeroplanima, prisustvovao banketima bez kraja i konca. Kraljica, njegova lijepa žena, prezela muhamedanka, ide otkrivena lica i oblači se sasvim po evropsku. Vele, da je u samom Parizu naručila do pedeset najfinijih oprava. Sve su to stvari, koje se nikoga ne tiču, ali novine ne bi bile novine, kad ne bi i tu postavile svoje grješne piste, i izvalile, što se izvaliti ne bi smjelo. Tako su se u Americi našle neke velike novine, nekakva «Chicago Tribune», koja je, crno na bijelom donijela najvjerojatniju vijest, da je kralj Afganistana napravio u Parizu vrlo mnogo krupnih dugova, i da je engleska vlada, nekoliko dana prije nego li je kralj posjetio London, preporučila trgovcima neka mu ne dadu ništa na vjeresiju, jer da ona inače časna okrunjena glava rada ne plaća.

Ovu vijest nisam našao nigdje ni potvrdjenu ni dementovanu. Ja vam je predajem, da, ovej jednom dokažem, kako su više puta i novine baš nikakve.

A ima i nikakvih muževa. Evo vam jedan primjer:

Evo se dogodilo u Americi. U Njujorku. Žena bogatog Amerikanca zaželjela vidjeti Pariz. Muž dopusti, i ona se jednog dana ukrca na neki veliki tranzatlantik. Pratio ju je muž do luke. Ona ga je s broda pozdravljala s bijelim rupčićem, a on nju s kraja s nekakvim crvenim trakom, što mu ga je ona dala, da ga može lakše raspoznati medju onim silnim svijetom. Ona maše rupčićem, on maše trakom onim crvenim. I to traje, i traje, jer se parobrod ne odiče, jer mu je — čini se — u stroju nastao nekakav kvar. Ali pravom Amerikancu vrijeme je novac. Tako se eto dogodilo, da je onome mužu najzada dodijalo mahanje s onim crvenim trakom, to više, što se je sjetio, da ga u pisarni čeka neki unosni posao. Što će, što ne će — kraj njega stajao čovjek pa će mu:

— Slušajte, hoćete li da zaslužite deset dolara? Eno vam ovog traka! Mašite njime dok onaj parobrod ne ode, a onda se vratite k meni u poslovnicu i dobit ćete obećane dolare.

Čovjek pristade, a muž ode za svojim poslom. Onaj čovjek osta na mjestu, kako mu bijaše naredjeno, ali je mahao onim trakom baš kao da mu se ne će. Ženi se to čudno činilo. — Što je mome mužu, da tako mrzovaljasto maše onim mojim trakom? — upita se ona. Do nje stajao časnik jedan, pristao i elegantan. U ruci mu dalekozor, i ona ga zamoli, da joj ga časak pozajmi. On joj dade dalekozor, ona pogleda, vidi i odmah se dosjeti jadu.

— O ti prokleta stara vrećetino! — progunđa žena u sebi, i odluči osvetiti mu se ljuto. Odmah se je sprijateljila s onim lijepim časnikom i muž je nije nikada više dočekao.

I još će neko reći: vrijeme je novac! Jest, vrijeme je zaista novac, ali novac je sotona, koja više puta razbija sreću i najboljim ljudima.

Ome tri:

U nekom lječilištu. Povedu gosta u sobu, on se na prvi pogled namrgodi i reče:

— Ne razumijem, što znače ove velike [illegible] ovuda uokolo, az išteneni!

— To njim je zato, gospodine, zač mi se još nismo pravo odlučili, ćemo l' fitevat kamari, ale gojit kuneliči, aš još ne znamo, ča j' bolje.

Ona druga:

Dodje k malome Jurici neki mladi gospodičić pa će mu:

— Došao sam da zaprosim ruku tvoje sestre. Misliš li, da će mi je dati?

— Ča ruku? Morda onu, s kun me tuče? Nosite ju, ako ćete i valje.

Ona posljednja:

Jučer sam na Korzu čuo ovaj razgovor: Tonin je Mićelinu hvalio svoju ženu.

— Znaš, moja Filicita je tako vredna, [illegible] njijenu [illegible] ovu [illegible].

— A ča ćeš pak reć za moju V[illegible]ku? Ona je od [illegible] moje kravate [illegible] za se jednu [illegible]. Lokve.

IZ VRANJE.

Smrt našeg emigranta.

Ovoga Vam puta saopćamo žalosnu vijest, da je dne 27. [illegible] ove godine u Americi umro Franjo [illegible] rodom iz Vranje.

Pokojni Franjo [illegible] i tijelom naš čovjek. Volio je [illegible] svoju našu Istru, u koju se [illegible]. Bo je mlad, ta bilo mu [illegible]. No uza svu mladost [illegible] su ga voljeli svi i naši [illegible] u dalekom svijetu. Znao je [illegible] dobrotom i poštenjem priba[illegible] i poštovanja to najbolje [illegible] pogreb, kojemu je prisustvo[illegible] mnoštvo naroda, našega i drugih [illegible]. Pokojnik je u velikoj žalosti ost[illegible] ženu i dijete. Tek pred godinu [illegible] se je oženio.

Nezaboravni Franjo, kličemo [illegible] z bogom. Bila ti laka crna i hladna zemlja u dalekoj Americi. **Vranjani.**

IZ ĆIĆARIJE.

Bilo je dosta govora u «Ist. R[illegible]» o ovom predmetu, ali ništa zato! Kad se [illegible] vitalnim pitanjima jednoga naroda [illegible] nikada dosta poticaja, pouke i kara[illegible].

Zaboli duša svakoga poštenoga [illegible] vidnoga sina naše seršne Ćićarije [illegible] mu se zaustavi pogled po kraju, gdje živi i radi njegov narod. Predeli su to sivi od sivca kamena, a gdegde komadić zelenila. Brinje je to, koje još jedino može doiti dovoljno hrane medju suhim stenama, ili su to maleni vrtovi, koje je stvorio znoj seljaka. Dugotrajne kiše, (u većini slučajeva, kad ih nije trebao) ispiru ono malo zemlje što se nalazi medju stenama i odnašaju u bezbrojne kraške šupljine, a sve veći obseg obuhvaća kamenje.

Kamik raste. Krede nam zemlju! Nerijetko čuješ reći našeg starca koji ti pokazuje golo stenje, kada je nekoć za njegove je posljednji čas da se doskoči i spreči potpuna pobeda kamena, a to će se postići pošumljivanjem.

Država je sama uvidela važnost pošumljivanja naših golih bregova. Evo, ove godine zaposleno je stotine ljudi iz svih sela oko toga vrlo važnoga posla, o kome ovisi lepša budućnost naše zemlje, koju mi tako ljubimo!

Seljaci, vreme je da uvidimo već jednom da posao ovih dana nama poveren znači borbu protiv onoga, koji nam otimlje zemlju. Tu grudu nisu ostavili dedovi i očevi naši, a ne ćemo ni mi ostaviti, nego ćemo je poveriti sinovima svojima, da je tim većma ljube, što je bednija, očekujući mladosti trava rasla. Nekojim bregovima da so zazelene bregovi naši u lepšoj budućnosti. Dakle ne radi plate već radi svoje koristi nastojmo da naš rad bude valjan.

IZ VODICA.

Sa veseljem smo ove godine očekivali mjesec marač i proljeće, ali smo željno dočekali i konac toga nesretnoga marča. Nijednoga dana nije bilo lijepog vremena, pa smo zato mnogo zaostali s poljskim poslovima. Vrlo smo mnogo štetovali. Sve ono što smo kroz cijelu zimu štedili za marač, kad budemo orali i kopali, morali smo potrošiti, tako da smo primorani sada drugo kupovati. Sjeme za sijanje, sijeno za marvu itd.

Ove dane počeli smo sa pošumljivanjem naših golih i kamenitih bregova. Vrlo je ovo korisno za nas. Potrebno je da nam se pokrije zelenilom naša golotinja. S vremenom, kad nam šume narastu, ne ćemo više toliko ćuti pjevanje naše tete bure koja nas svakim danom muči i suši naša polja. Od vrlo velike je koristi da se pošume naši goli krajevi i zato, jer će jedan put naši potomci imati blagodati od šume.

Mnogi vele: što će meni koristiti, kad ja ne ću uživati. A mi velimo, da ako otac ne poskrbi za svoju djecu, djeca ne će imati. Zato je potrebno, da se brinemo, da se čim više našeg krasa pošumi, jer ćemo od toga imati svi koristi. **Više seljaka.**

Franina i Jurina

Jur.: Danas sam se spela ulovil z onemu [illegible] Nedelutićem.

Fr.: Aj si mogal! Ja ne zerum, kakovega vrašta imaš natezat se z onakovemi bazgajberi!

Jur.: Pul ladonjum bil je on i nekoliko ljudi, i ja sam njim povedal onu od onega čoveka, ki je imel sto pravic i jednu samu dužnost, pak je zi svemi onemi pravicami šal z goru kopiti.

Fr.: Znam ja i kako se je zval. Zvane Ćulumić, ako me pamet ne vara. Dobil je bil putnicu, s kun je mogal poć v Ameriku. To je prva pravica. Na vapore su ga ukreali kako mornara, tako da mu ni bilo potreba niš platit za put. To je druga pravica. Tamo ga je čekalo delo. To je treća pravica. Ako mu to delo ne bi bilo po volje, mogal bi ga bil promenit. To je četrta pravica. Ako bi mu i to novo delo bilo neugodno, mogal bi ga promenit. Peta pravica. Mogal bi bil poć kamo ga je volja i prit, kada ga j' volja, i sve ča j' kade. Z jednum besedum: imel je sto pravic.

Fr.: I jednu samu dužnost: stat se malo ranoje, da se more na dobu ukrcat na vapor, ki je imel zadimit put Amerike. I tu dužnost ni bil vredan, da spuni. Ostal je ležeć i zato mu je z goru kopiti šlo sve ono drugo. To je bilo ono, ča sam ja povedel onem ljudem i zač sam se ulovil z Nedelutićem.

Jur.: Ni to mu ni pravo!

Fr.: Skosnul se je na me, kako na pasa i poslal je s vragu mane i sve dužnosti od ovega sveta. I još mi je rekal, da bimo mi dva, ja i ti, bolje storili, da malo manje govorimo od dužnosti, a malo više od pravic.

Jur.: Reci ti temu Nedelutiću, da smo mi dva govorili od pravic već sto let prej nego se j' njigov ćaća rodil i još ćemo, ako nas kakav malan ne stisne. Ma mi smo va sve to vreme pivali i od dužnosti, ča ih svaki od nas ima i badali smo sad jednega, sad drugega, da ih točno spunjuje.

Fr.: Smo pobogu ji!

Jur.: Lipe su pravice i blaže onem ki ih imaju, ma je lip i čovek, ki zna da ima i neke dužnosti, pak ih spunjuje kako trebe. Si čital va novinah onu od onega Japoneza?

Fr.: Bormića nisam. Ala povedi mi ju.

Jur.: Tamo va Japone je umrl ovi dni jedan čovek, ki se je leta tisuće devetsto i petega tukal z Rusi i bil je tako grdo ranjen, da već ni bil za nijedan posal.

Fr.: A su mu dali kakov penžijon?

Jur.: Su neki mići, ma njim je rekal, neka mu daju kakovu službu, zač da je on još dosta mlad i vredan delat.

Fr.: A koliko let je imel?

Jur.: Šezdeset.

Fr.: Šezdeset let i još je otel delat, a on Nedelutić, mlad kako kaplja pak..

Jur.: Pustimo mi Nedelutića po bande. Poslušaj, ča j dalje bilo

Fr.: A ter poslušam.

Jur.: Va Tokije, ki je glavni grad od Japona, ima malo ki uru ni va kuće ni va žepe. Zato je oblast stavila nasred grada jedan kanun, ki bi svaki dan opolne puknul, da ljudi znaju, da je doba od obeda. Ti znaš, da pul kanuna mora bit jedan čovek, ki će mu kad je trebe, dat ono ča mu gre. Pul onega kanuna va Tokije morali su pak bit dva čoveka: jedan ki umera i podpaljuje, i drugi, ki zapoveda, kada trebe umerit i zapalit. Ovu zadnju službu obavljal je on stari invalid i va dvajset i dve leta te svoje službi ni zgaral ni za jedan hipić. Točno po računeh odi štronomije on je daval onemu drugemu zapoved, da puca.

Fr.: Tako on ni kako oni neki naši mežnjari, ki zvone polne kad su lačni, ale pak kada njim se skoče.

Jur.: Čekaj, još nisam zvršil. Ti se spametuješ onega strašnega potresa, ki je na dan prvega setembra 1923. leta za pet sekund celi grad Tokijo?

Fr.: Kako ne? Ča nisu oni dni po celem svetu visele banderi na pol standara od žalosti cieću one strahovite nesreći?

Jur.: Dobar si, kada se još i tega spametuješ. On potres je počel par minuti prej polna i dural je puneh petnajst minuti. Kada j' zemlja počela tancat, on invalid i on drugi njigov čovek, stali su pul kanuna. Ma kada su se počele rušit prve kući, on drugi je pobegal kako vetar, a invalid je ostal sam z onem svojem kronometrom. Okol njega sve propada: kanun se ziblje, on se ziblje, celi se grad ziblje, ma on ne će da gre ča, dokle ne spuni svoju dužnost, to će reć, dokle ne pukne s kanuna. Još fali jeden sam minut: mogal bi puknut, ma ne će, doklegod sfera ne pride na njiju pravo mesto. Okole njega vrišće ljudi, žene plaču, deca vapiju sve propada, okole se od praha i dima niš ne vidi, ma on još čeka, zač još ni pravo polne. Točno va en hip, kada j' sfera prišla na broj dvanajst, čula se je sred one paklenske strahoti jedna kanunada: to je bilo polne, tvojmu nesrećnemu Nedelutiću, neka Ča ti se para, a? To povedi ti onemu vidi, ča će reć dužnost.

Fr.: Povedet ću ja njemu to, ma ja ga poznam, pak znam, ča će mi odgovorit.

Jur.: Ala da čujem, ča će ti odgovorit!

Fr.: Dat će pravo onemu, ki je pobegal, a za onega invalida reće će, da je nem.

Jur.: Ako je tako, onput biš bil ti nem, ki biš mu šal to ni govorit.

Promijena prezimena

(Nastavak.)

Bolcich u Bolci
Bolcovich u Bolconi
Bollonich u Bolloni
Bellulovic u Belullo.
Bonacich u Bonacci
Bonja u Bogna
Bonifacich u Bonifacio
Borcich u Borci
Borhy u Borri
Borovich u Boronni
Borsnig u Borsini
Bosaz u Bosazzi
Bosaz-Ivinich u Bosazzi-Ivini
Boscovich u Bosco
Borovich u Boroni
Bosicovich u Bosico
Bosig u Bossi
Bosiskovich u Bosisco
Bastiancich u Bastiani
Bosuscovich u Bosusco
Braiuha u Braiucca
Bralich u Bralli
Brancovich u Branchi
Branich u Brani
Bratcovich u Bracco
Braticich u Bratti
Bratolich u Bartoli
Bratovich u Brattoni
Bratulich u Bartoli
Braucovich u Bracconi
Braussich, Brausich u Brussi
Brazanovich u Brazzano
Bosac u Bosazzi
Bosich, Bozich, Bosic u Bossi
Bozikovich u Bosico
Brach u Bracchi
Bradetich u Bradetti
Bradich u Bradi
Bradicich, Bradicic u Bradini
Braich u Brai
Braicovich, Brajkovic u Braico
Brainich u Braini
Brajnik u Braini
Brainovich u Broino
Brecevach u Breceva
Brecevaz u Breceva
Brecevich u Breccia
Brecovich u Brecconi
Brencich u Brenci
Brencich-Bernaz u Brenci-Berna
Brenko u Brenco
Brencovich u Brenconi
Bresaz u Brezza
Bresciach u Brescia
Breschich u Breschi
Bretz u Brezzi
Brez u Brezzi
Brgliavac u Beriava
Brkarich u Bercari
Brnetic u Bernetti
Brnobich u Barnebi
Brtosa u Bertossa
Brzenda u Bersenda
Brosich u Brossi
Brozich u Brossi
Brzovich u Brossoni
Brubgnak u Brubina
Brubniak u Brubina
Bruminich u Brumini
Bruminak u Brumaco
Brumnich u Brumini
Brunich u Bruni
Brusic, Brussich u Brussi
Bubich u Bubbi
Bubicich u Bubbini

nego li se u svemu ne sporazumite sa [illegible]om.

— Koji su vaši uvjeti?

— Saznat ćete ih do malo. Najprije me saslušajte! Ja se ovdje nalazim punih deset godina, i mogu vam reći, da mi nije igdje bilo tako dobro kao ovdje. Život ovdje ni najmanje težak: dobra hrana, udoban krevet, nikakvih računa za isplatu, nikakvih daća ni poreza, ukratko, ja sam sve to vrijeme živio zaštićen protiv svih nedaća civilizacije. To vrijedi i za moje ljude. Oni su toliko zaposleni, koliko treba, da im lakše vrijeme prodje. Imaju jela i pića, koliko treba čovjeku, da bude sretan. U svakom drugom kraju svijeta morali bi raditi kao volovi i još im ne bi bilo ovako dobro; niti bi ovako tečno jeli i pili. Sad recite vi meni: bi li pametno bilo, da se mi opet vratimo onom prokletom životu i onoj gadnoj civilizaciji?

— Pa zaista, kapetane, čemu da se vi vratite k civilizaciji, ako vas ovaj život onda zadovoljava?

— Jest, ali belaj je u tome, što me taj život sasvim ne zadovoljava. Ne mogu ni da se otmem nekim glupim osjećajima, i vam mogu reći, da i ja trpim od ovog prisilnog zatočja. No u stvari jeste to, što ja ne bih htio da se vratim kući praznih ruku. Bio sam dugo siromah čovjek, i više ne ću da budem. Odsada hoću da živim kao bogatun, medju samim uglednicima, hoću da uživam, da plivam u lasti i slasti.

Barizon se nasmiješi.

— U tim željama niste osamljeni. Ima i drugih, koji za takvim stvarima žude...

— Svakako, ali razlika izmedju mene i mojih ljudi jeste u tome, što ja nakon vašeg dolaska ovamo držim u ruci sredstvo, da se dokopam do svog konačnog cilja. Još danas u jutro to je sredstvo bilo negdje u zraku, ali sada mi je tu, na dohvatu. Kako vam već rekoh, ja se na ovim pedrtinama nalazim već punih deset godina. U to vrijeme imao sam zgode da pretražim sve ove mnogobrojne ladje uokolo. Posvuda bih naišao na novac i mogu vam reći, da sam ga skupio već prilično mnogo. Za jednoga samoga bio bi to velik imetak. I dvojica imala bi što da troje, no kad bi se to imalo da podijeli medju dvadesetoro bilo bi malo.

— Već počinjem da shvaćam... reče Barizon, ali zapravo ma koliko se naprezao nije nikako mogao da dokuči, kuda on to smjera.

(Slijedi.)

Bubnich u Bubini
Bubnik u Bubini
Bubulich, Bubulic u Boboli
Bucavez u Bucavini
Bucchich, Buchich u Bucchi
Bucich u Bucci
Budach u Buda
Budich u Budi
Budinich u Budinis
Budacovich u Budaco
Budrovich u Budrovi
Buich u Bucci
Buianovich u Bugliano
Bulessich, Bulesich u Bulessi
Buljanovich u Bugliano
Bullich u Bulli
Bulicich u Buli
Bumbaz u Bombazzi
Burich u Buri
Burlovich u Burlo
Bursanich u Borsani
Bursich u Borsi
Buralcich u Burulli
Busan u Bussani
Busanich, Bussanich u Bussani
Bususcovich u Bosusco
Butcovih u Bucconi
Buttirich u Buttiri
Butorich u Buttori
Buzan u Buzzani
Buzancich u Buzzani
Buzich u Buzzi
Buzini u Bozzini
Babarcih u Babarci
Baccovich u Bacconi
Baciac u Bacia
Bachich u Bachi
Badesich u Badessi
Bak u Bacchi
Bancovaz u Banco
Banovich u Bani
Barac u Barazzi
Barbancich u Barbani
Barcovich u Barconi
Baressich u Baressi
Baricovich u Baricelli
Barissich u Barissi
Bartetich u Bartetti
Basa u Bassa
Battich u Batti
Baudaz u Baldas
Bellassich u Bellassi
Bellavich u Bellani
Bergich u Berghi
Bergudaz u Bergoda
Berichievich u Bericchio
Bernabich u Barnabi
Bernellich u Bernelli
Berniaz u Bernia
Bersich u Besi
Bessich u Bessi
Bestiach u Bestiaco
Betulich u Betulli
Biscopich u Biscopi
Blocar, Blokar u Blocca
Bocich u Bocci
Bodetich u Bodetti
Boghessich u Bocchessi
Boglich u Bolli
Bolmarcich u Bommarco
Bolonovic u Bolloni
Bonich u Boni
Barich u Bari
Bosic, Bosich u Bossi
Bradac u Bradassi
Bradelj u Bradelli
Bravarich u Bravari
Bravdizza u Bradizza
Brezar u Brezza
Bressich u Bressi
Brestich u Bresti
Brestnich u Brestini
Brezec u Brezzi
Breznik u Brezzini
Brezovec u Brezzo
Brugnach u Brugna
Brumnich u Brumini
Busconic u Bucconi
Budanovich u Budani
Budetich u Budetti
Buiacich u Buiacci
Bullussich u Bulessi
Bunicich u Bunicci
Buresch u Bure
Buretich u Buretti
Bussich u Bussi.

Razno

Zrakoplov «Italia» nad Trstom. — General Nobile je u noći 15. o. mj. naglo odletio iz Milana prama sjeveru. On je već više vremena bio spreman na ekspediciju, ali je čekao povoljno vrijeme. Meteorološke stanice pokazivale su u subotu stalno vrijeme, pa se je Nobile digao na put. — U nedjelju oko 7 sati i pol ujutro moglo se je iz Trsta na obzorju opaziti «Italiu». Malo zatim «Italia» je bila nad Trstom. Svi parobrodi u luci pozdravili su generala i njegove drugove u ekspediciji sirenama, a sva su tršćanska zvona zvonila. Zrakoplov je neko vrijeme kružio nad gradom, i to prilično nisko, a kasnije je odletio napred u smjeru Ljubljane. — Kako razabiremo iz brzojavnih vijesti, koje donašaju dnevnici, «Italia» je sretno prispjela na svoje prvo pristanište u Stolp (Njemačka). Nobile je do tamo letio 30 sati, a put je bio prilično naporan, jer se je vrijeme promijenilo, pa se je «Italia» morala boriti s olujom. U Stolpu će zrakoplov ostati do 8. ili 10. maja.

Njemci su preletjeli ocean. — Ko bi nabrojio sve one, koji su u manjeri da prelete iz Evrope u Ameriku u zadnjih par godina poginuli izgubljeni u hladnim valovima oceana. Naročito su u zadnje vrijeme mnoge slične ekspedicije propale, izgledalo je, da će ta ideja ostati još dugo neostvarena, jer ni najbolji nisu uspjevali. Lindberg je preletio iz Amerike u Evropu, ali iz Evrope u Ameriku nije niko mogao. — U zadnje su se dane spremila na taj let 3 odvažna Njemca. Oni su sagradili poseban aeroplan, sjeli su, i dne 12. o. mj. odletili put Amerike. Novine su donijele tu vijest, ali niko se nije nadao, da će oni u Ameriku doći. Svi su govorili: izgubljeni su. No, nakon 2 dana stigoše iz Amerike prve vijesti o njima. Oni su tamo sretno došli, svečano su dočekani, a još će svečanije biti dočekani u Njemačkoj, kada se natrag vrate. Oni su prvi u jednom letu preletjeli ocean iz Evrope u Ameriku.

Veliki potres u Bugarskoj. — Prema brzojavnim vijestima iz Sofije očutila je dne 15. o. mj. cijela Bugarska jedan jaki potres. Potres je bio u valovima, a širio se je od istoka prama zapadu. Centar mu je bio 200 kilometara daleko od Sofije. Potres je nanio mnogo štete, a mnogo je stanovnika mrtvih. Porušena su čitava sela. Do sada je izračunano, da je potres porušio oko 3000 kuća. Oštećene su mnoge željezničke pruge i pokidane telegrafske veze. Računa se, da ima oko 100 mrtvih a broj ranjenih je vrlo velik. No, to su sve površni i prvi podatci.

Praznik rada. — Tajnik fašističke stranke on. Turati izradio je dogovorno sa tajnicima pokrajinskih federacija definitivni program za svetkovanje «Praznika rada», koji pada na dan 21. aprila, to jest ove subote. Fašistička će stranka toga dana izaslati u sva glavna mjesta pokrajina prigodne govornike. Na zborovima će morati prisustvovati sve fašističke i sindikalne organizacije. U Trstu će toga dana govoriti ministar narodnog gospodarstva on. Belluzzo — Inače će se toga dana ne radi, a trgovine će biti zatvorene kao u druge blagdane.

BURZA.

Dne 13. aprila moglo se je u Trstu kupiti ili prodati:

1 am. dolar za lira 18.90; 1 engl. liru sterlinu za lira 92.50; 100 franc. franaka za lira 74.60; 100 švic. franaka za lira 365.—; 100 njem. maraka za lira 453.—; 100 austr. šilina za lira 265.—; 100 čeških kruna za lira 56.—; 100 jug. dinara za lira 33.30; 100 belg. franaka za lira 264.—; 1 argent. pesetu za lira 8.05.

Darovi za fond «Istarske Riječi»

Darovaše: N. N. iz Ližnjana L 20, i N. N. iz Ližnjana L 15. — Plemenitim darovateljima najljepše zahvaljujemo.

Izdavač, direktor i odgovorni urednik: IVAN STARI
Tisak: TISKARA „EDINOST" U TRSTU.

POSUJILNICA U LANIŠĆU
registr. zadruga s neogr. jamstvom

POZIV
na
XIX. godišnju glavnu skupštinu
koja će se obdržavati
dne 4. maja 1928. u 13. sati u prostorijama kućbr. 64 u Lanišću.

DNEVNI RED:
1. Čitanje zapisnika prošlogodišnje glavne skupštine.
2. Izvešće upravnog odbora.
3. Izvešće nadzornog odbora.
4. Odobrenje računskog zaključka za god. 1927.
5. Izbor jednog člana u nadzorni odbor.
6. Eventuelna likvidacija društva.
7. Slučajnosti.

ODBOR.

Opaska: Po § 32. društvenih pravila ako nije u rečeni sat dostatan broj članova za zaključivanje, držat će se skupština sa istim dnevnim redom na istome mjestu, bez obzira na prisutan broj zadrugara, pol sata kasnije.

KURJE OČI
(kale)
liječi brzo i uspješno mast

Farmacia Sponza
TRST - Via Tor S. Piero 10 - TRST
Čuvajte se patvorina!
Mast Ryn možete dobiti u svim ljekarnama uz sniženu cijenu od 3 lire.

✝

Ražalostnim srcem javljamo svim rodjacima, prijateljima i poznatima, da je naš predragi i nezaboravni suprug, otac i tast

PETAR BURIĆ

po kratkoj bolesti, dne 16. aprila u 6 sati popodne, umro u dobi od 54 godine.

Pogreb će krenuti iz kuće žalosti na mjesno groblje dne 18. o. mj. u 11 sati ujutro.

BADERNA, 17. aprila 1928.

Ožalošćeni:

Supruga: **Tereza**; sin: **dr. Pero**, kćeri: **Marija** udata **Sekulić**, **Milena** udata **Radolović**, **Olga** udata **Banko**, **Ester** i **Nada**; zetovi: **Mijo Sekulić**, **Petar Radolović**, **Petar Banko** i ostala rodbina.

ODVJETNIČKI ČINOVNIK sa mnogo godina prakse nudja se za Italiju ili Jugoslaviju. Naslov u upravi Istarske Riječi.

SIJENO govedje u balama prodaje A. Pegan, Jušići kod Matulji.

Širite „Istarsku Riječ"!

SMILAJOD
izvrsno je sredstvo protiv arteriosklerose, reumatizmu, teškom disanju, kašlju i kataru, uspješno sredstvo za očišćenje krvi, bilo preporučljivo za osobe stare preko 50 godina.
Dobiva se samo u ljekarni
CASTELLANOVICH, TRST
Vlasnik F. Bolaffio
Via Giuliani 42 (Sv. Jakov.)

Ortopedijski zavod **A. ZECCHI**, Torino
Via Roma 31 I. n.
Aparat ZECCHI zaustavi
KILU

Uspjeh aparata Zecchi u Videmskoj pokrajini.
Novi ozdravljenik iz Valvasone
Dužnost mi je, da izrečem svoje priznanje i hvalu gosp. ortopediku ZECCHI koji mi je s njegovim posebnim aparatom zaustavio i ozdravio **kilu**, *koju mi je prouzrokovala težak život i zaprečavala mi rad u mojem zanimanju.*
PIPPO JOŽEF pok. Luke
Via dei Fornasini
VALVASONE (pokr. Udine).

Važna objava! Uslijed mnogih pisama koje dobivamo u nas se moli za informacije, javljamo, da će ortopedik ZECCHI davati razjašnjenja i savjete u slijedećim mjestima:
Gorica: srijeda 2. i četvrtak 3. maja „Albergo Angelo d'oro".
Trst: petak 4. maja „Albergo Moncenisio".
Zadar: nedjelja 6. i ponedjeljak 7. maja „Hotel Vaporetto".
Pula: subota 5. maja „Hotel Miramare".
Rijeka: utorak 8. i srijeda 9. maja „Albergo Riviera".
Sv. Petar na Krasu: četvrtak 10. maja „Albergo Rebec".

Proti
REUMATIZMU, kostobolji, išhijasu,
natečenim zglobovima, proti ukočenim žilama, probadanju
upotrebljavajte „ALGU". Pomogla je hiljadama mora i Vama.

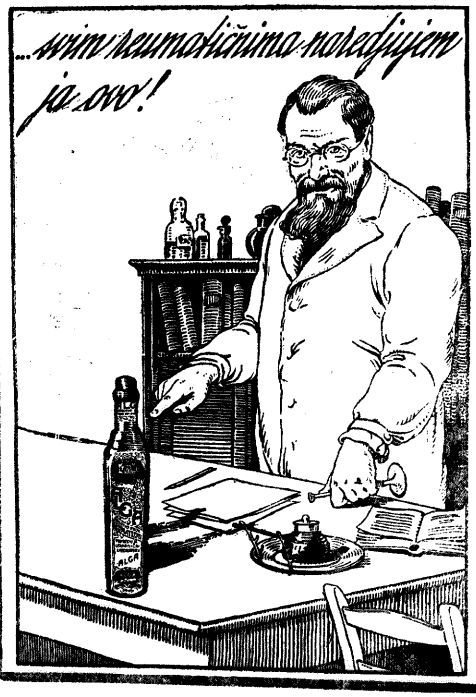

Dobiva se u svim ljekarnama.
Priredjuje i poštom razašilje
Laboratorij „ALGA" - Ljekarna D. Budak, Fiume